

У редакције и админ.
Космајска ул. бр. 22.

Гл. си се дају у админист.
— Цена утврђена —

Исплаћена се писма не
примају. Рукописи се не
враћају.

Писма, рукописе, новац
не враћају. Шта се односи
на лист, слати власнику
листа

СТРАЖА

ОЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса за телеграме:

„СТРАЖА“ — БЕОГРАД
Претплата за Србију

на пошти:
на годину дин. 12.—
шест месеци „ 6.—
три месеца „ 3.—
један месец „ 1.—

Претплата за иностранство

на пошти:
на годину дин. 30.—
шест месеци „ 15.—
три месеца „ 7.50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Пораз Аустријанаца

За седам дана потучени и претерани

После седмодневне крваве и упорне борбе наша храбра војска најурила је непријатеља са наше територије и кононова присајединила Краљевини Србији Шабац, Обреновац, Ваљево, Ужице, Лозницу, Љубовију, Мионицу, Лазаревац, Уб, Крупањ и Београд и на њима побола своје победоносне стегове.

На путу ка потпуном успеху

— Слава српској војсци! —

Политика поступног попуњавања, коју је усвојила наша врховна команда, после шестих и чемерних дана, пуних горчина и разочарења, донела нам је најзад пуну радост, срећу и наду у сјајну будућност. После битке код Космајског Венца непријатељска сила која је благодарени својој многобројности доживела тренутан успех — да уђе у Београд претрпела је пораз, која је много горила на Кенигрецу.

Пораз на Космају од европског је значаја, јер на огранцима Космаја потучена је војска, која је бројала 600.000 људи. Двеста хиљада српских бијелета, или опанка, како су они са презрењем говорили о српском сељаци, успели су да после седмодневне крваве и досада незабележене у светској историји битци, избаци из строја војску која се пуних четрдесет година припремала за овај светски рат. Ова победа која је на путу ка коначном успеху није само значајна за нас Србе, већ за све Словенство, цео образован свет.

Кад ове редове пишемо са заједом, да је наш успех на путу на необично топао пријем код осталих ратујућих пријатељски наклоњеним нам Савезницима.

Париски, енглески и петроградски листови пуни су најдужих извештаја са нашег фронта. Сви они без разлике тврде, да је српском походом на Космају провао план принца Вилхелма да се прво сврати на Југу, па онда на Север.

Међутим план је пропао а онеда га је наша војска. Ма

се другом чему и ненадамо, рекао је један руски генерал кад је дознао да су Срби примили главну битку и да је са успехом воде.

Ова победа, која је српском ратнику ставила на главу нов лаворов венац, биће уписана у историји свих културних народа. Културни Французи, Енглези, наша браћа Руси, и храбри Белгијанци, наш верни савезник у борби против мрака и тираније причће својим потомцима о херојском подвизима српског ратника. Слава српској војсци! Част српском непобедном оружју.

Епиграм

Кад Франина војска
На вешала људе гура;
Знаме шта значи то,
То значи — култура.

СКИЦЕ

Један аустријски Цугсфирер пролазећи с великим поштом кафане „Нови Београд“ савлете се и падне. Циганка која је, ишла поред кафане видевши га стропштеног на земљу узвикну: „Да Бог да врат сломио“.

— А зашто снащо рећи ће овај Цугсфирер.

— Зато, шча тражиш ти у нашу земљу Чубуру.

— Дођеш овамо!

Цугсфирер слегну раменима па продужи пут ка Чубури.

Краљ међу војницима

— „Војници, хоћете ли да мрете за отаџбину“ —

Пре не што ће наша храбра војска задати и последњи ударац вањ саломљеном непријатељу, појавио се са свим изненада један аутомобил који је журио право првим борбеним редовима на огранцима Рудника а месту Рајац, који су били удаљени од непријатељских окопа за непуних 100 корачаја. Аутомобил стаде и из њега искочише престолонаследник Александар и принц Ђорђе. Мало затим из аутомобила изиђе и краљ подржаван од својих синова.

У свима редовима наста тајац а затим се громогласно а ролони живео краљ, живели негови храбри синови.

У непријатељским доловима усклик је допро и војници подигоше главе да виде тог „српског краља“ за кога су њихови официри причали да су га ухватили у Нишу кад је хтео да бежи за Петроград. Кад се све стишало краљ стаде и пошто су му официри репортирали он се окрете војницима и са сузама у очима обрати се војницима:

Војници, гласови, које је непријатељ ширио како немате више краља како су га убили, како је побегао у Петроград, како су га ухватили. Јунаци то је лаж. И што тако као и оно: да се ви борите за Краља. Ви се борите за Отаџбину, себе па напоследку за славу.

— Вољите ову одородну земљу и себе онда браћо и јунаци с вером у Бога напред у борбу и сатримо непријатеља!

Тада Краљ дохвати пушку и викну: „Ура!“

Громогласно „Ура!“ одјекнуло је силно и одбило се о огранке Рудника на Рајацу. И као ускомешано море журнуше наши на аустријске шениче. Краљеви синови били су у првим редовима а краљ је за све време борбе стајао у средини и посматрао пораз непријатеља.

РАБОШ

Ушао Јанош,
У нашу варош;
Од бомбе се трз'о
И вратио с' брзо.

Нова влада

— НАШ ИЗВЕШТАЈ. —

Г. Ник. Пашић образовао је нову владу која је овако састављена: Министар Председник и Министар Спољних Послова г. Пашић, Министар Финансија г. др. Лаза Пачу, Министар Унутрашњих Дела г. Љуба Јовановић, Министар Грађевина г. Милорад Драшковић самосталац, Министар Просвете г. Љуба Дивидовић самосталац, Министар Привреде г. др. Воја Маринковић напредњак, Министар Правде г. Марко Ђуричић и Министар Војни арт, пуковник г. Рада Бојовић.

Фрања подрепаш

— Зао удес (што рекли браћа Хрвати) — Фрањине дворске заставе.

Одмах чим је наша храбра војска ушла у Београд, са двора су скинуте аустријска мађарска и хрватска заставе и место њих обешена је наша светла, која се својом победоносном историјом попуњава вије по љутом орашају.

Хеј, мали, обрати се један коњички наредник, једном дечку, који се беше сагао и хтеде да узме мало пре бачену црно-жуту заставу.

Дај, овамо то! —

И за тренут ока застава би привезана наредниковом

коју али сасвим подрепаш. Свет се слатко овој досетки смејао и један брат из прека добаца: гле Фрања по ста подрепаш!

Одведени у ропству

Ђорђе Стојичић обувар стар 49 година Њон Лукана улица број 4, Димитрије Вук новић електричар стар 51 година сакат у обе ноге, прво му олџачили кућу па онда и њега одвели из улице Високог Стевана број 6, Марко Ђорђевић талагаћ стар 54 године Принц Евгенијева број 23, Јаков Јаковљевић стар 11 године Мојсијева број 15, Аврам Албала сандучар стар 50 године Мојсијева улица број 19, Василије Каповић

стар 50 год. станује у улици Босанској број 16 оставио је жену, Ваца Илаћ стар 60 година улица Босанска број 27 оставио жену, мајку и слепу сестру, Петар Јовановић 48 година улица Босанска број 12 оставио жеву, Милану Стефановићу, књигоvezцу Државне Штампараје одвели су жену Вукосаву, он је на војној дужности а деца су остала од 4 и 6 година и једно мало дете од 6 месеца, Димитрије Станковић стар 60 година, царински служитељ са станом Босанска улица број 34.

(Наставиће се)

Поражавајуће цифре

— Аустријанци су на Космају десетковани —

Један аустријски официр, који је још са једним својим другом ухваћен на бањичном брду, изјавио је, да је ово до сада највећи пораз који је аустријска војска икада претрпела.

— Ја рачунам, рекао је он, да наши губитци у заробљеним и погинулим и рањеним премашају преко 50000 душа!

Даље, још је рекао да је преко 2000 коморских кола са великим бројем пољских куњи, топова, кара, муниције оружје и стоке заплениено

ИЗ НАРОДА

Сан једног рањеника

У броју од 23 октобра довели смо сан који је уснио наш рањеник Срећко Милић у аранђеловачкој болници. Из тога сна, који смо ми одштампали тако се лепо види све ово што смо ово дана преживели. Ми га због тога у данашњем броју доносимо и скрећемо пажњу наших читалаца на свај сан:

Сан гласи:

Један рањеник пише нам ово; „Ноћу између 20 и 21 октобра у сну сам гледао небесне прилике у оваквом ви-

ду: Било је ведро и сунце је топло грејало. Од Истока одједном се показа пут преко неба светао као звезда. Пут је био кратког века, јер га одједном несташе ка Западу. Овај прелаз од Истока ка Западу пропраћен је ужасном пуцњавом. Пуцањ је био тако ужасан да се је сва земља затресла. После пуцња настала је још силнија експлозија

Док сам ја зачуђено гледао у све ово што се дешава, звезда је још неколико пута прелетала с једног краја неба на други Сваки прелаз пропраћен је са ужасним пуцњем. Наједном око мене се створи ужасна мрак, а затим опет блесну сунце и својим зрацима обасјајсву околину око мене!

Ја држм да је јово један од тако многих виших знакова, који нам говоре да је крај германа тако близу.

Срећко Милић

ИЗ БОЈНЕ ЛИНИЈЕ

У једном санитарском возу који је превозио рањенике са Подриња, седе два рањеника, који су до скоро били крвни непријатељи, а сада их помириле ране — и живо разговарају међу собом.

Један је аустријски војник, говори српски, други је наш сеља, војник трећег позива.

Између осталог, рећи ће аустријанац:

— А колико ви то имате војске кад нас онако побисте и заробисте по Мачви?

— Па... тако... ми и Руси четрнајест милиона... — одговори наш сеља.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Долазак полиције

Одмах с војском заједно дошла је и целокупна Београдска Полиција са жандармеријом. Полицијски чиновници су већ сви заузели сва места где отпашљају своју редовну дужност.

Нов члан

За члана Палилулског квартата, постављен је г. Чедо Јевђенијевић, пређашњи секретар Управе града Београда.

Г. Јевђенијевић ужива глас врло доброг старешине, и способног полицајског чиновника.

† Ваца Ђема

Ваца Ђема писар Управе Вароши, и наш бивши колега умро је ноћу између 16 и 17 новембра, на прасно у канцеларији управе вароши.

Бог душу да му прости!

Пошта

На упостављању поштанског саобраћаја реди се непрестано и за који дан имаћемо поштански саобраћај потпуно упостављен. Чим нас буду известиле надлежне власти ми ћемо у листу објавити.

Пошто ћемо редовно доносити у листу имена оних лица, која су од стране Аустријанаца одведена, то моламо њихове породице и ближе познанике да нам достављају имена ових.

Наредба

Да би Управа града Београда могла са успехом посвршавати најхитније послове, који јој претстоје после одласка непријатељске војске из Београда, а у интересу реда и безбедности позива се грађанство да следује следећем наређењу:

1., Ни једно се лице не сме виђати по улицама после 8 часова у вече. До тога времена морају бити затворени и сви београдски локали;

2., Нико од грађана не сме да улази у станове у којима нико не обитава без нарочите дозволе надлежног квартата ма они били и сопственици станова;

3., Сви аустријски војници, који су заостали у овдашњој вароши као и сви ови странци који су дошли из Ауугарске у Београд после уласка непријатељске војске и мају се одмах пријавити Управи;

4., Сваки грађанин код ко-

га се налази ма који од лица поменутих у тач. 3. ове наредбе дужан је да одмах учини доставу Управи.

5., Сви аустро-угарски и немачки поданици који вису евакуирани из Београда имају се безусловно у року за два дана пријавити Управи града без обзира на раније дозволе њене о слободном кретању по вароши;

6., Свако лице код кога се буде надрзило оружје муниција и други војнички прибор, као и стока, коју су оставили непријатељски војници у вароши, — исто одмах дојесе надлежноме квартату ради предаје војним властима као ратни плен. Тако исто сваки је од њих дужан да донесе и све туђе ствари које су им ма на који начин дошле у притежање како после тога не би одговорали као устајачи;

7. Сва она лица, која ма шта знају о прикривеним осталим аустријским војницима или странцима, о оружју и другим војничким потрбама, као и о прикривеним стварима дужна су да о томе одмах учине доставе надлежним квартовима;

8. Сва лица којима су познате издајничке радње или какве друге неисправности појединих грађана за време борбљива непријатељске војске — дужна су да о томе одмах известе ма и анонимно, како би таква лица добила заслужену казну;

9. Породице којима је који члан од стране непријатељске војске одведен у ропство или и сваки други, који ма за кога зна, да је одведен, дужан је да о томе учини извештај надлежноме квартату са што детаљнијим подацима о њима, како би се могло зна-

ти, који је све у Београду од грађана заробљен; и

10., Свако оно лице, које приметити ма кога и где да сигнализира непријатељу ма на који начин, дужан је о томе одмах доставити најближој полицајској или војној власти.

Ко према овој наређењу не буде поступио биће неизвршење безусловно спроведен војноме суду ради о суде, која за извесне помешане случајеве прописује и смртну казну или најстрашније казне према крив. закону од стране ове управе.

Но. 49089.
4. децем. 1914. годин.
Београд
Управник гр. Београда

У Женеву у Швајцарској установљена је међународна информациона агенција за ратне заробљенике и интервирани лица. Адреса је ове агенције: Agence internationale de renseignements pour les prisonniers de guerre et les internés. Genève. (Suisse). На основу тач 4 чл. 11 опште поштанске конвенције, кореспонденција заробљеника или интервираних лица предата пошти непосредно или преко извештајних бироа, ослобођена су плаћања поштанских такси.

Пратплата на „Стражу“
стаје један динар месечно.

Жражи се добро млађе код саме госпође да је без мужа а способна за сав кућевни посао. Упитати Ратарска ул. бр. 10. 1-3

Црвени Крст

моли за поклоне: новаца, душека, гаћа, чарапа, сламарица, кошуља, јоргана, јастука, поњава, ћилима, шареница, пешкира, марама, назуваца, опивака, ципела, чарма, танула и посуђа.

ФЕЉТОН

Писмо из оцака

Док сам Вам пре писао писмо из подрума било је црно и бело, али сад доживех и ту несрећу да Вам пишем писмо из Оцака и то све због културе Аустријске, и оно је сасвим црно управо загасито црно.

Да ми је чеко пре уласка аустријске пљачкашке хорде, у Београд, тврдио да ћу у двадесетом веку становити у Оцаку ја бих му главу разбио или би га огласио за лудог. Казао бих му: „Зар ја да станујем у оцаку и да из оцака пишем писма за новине? Е, али ето и то сам доживео.

Истина ноћи ми и најобавило тако тешко јер сам око 8 часова силазио из оцака у

собу на преноћиште и то силажење морало се извршити у највећој тајности и у мраку чак и да комшија не примети.

Рано још у 5 сати ујутру морао сам да се евакуишем у оцак и то повлачење извршио сам у највећем реду и тајини, јер ме у то време, непријатељ није узнемиравао. Са собом сам носио увек и једну лашчицу са најнужнијим писаћим прибором.

По два три пут дневно слао сам „извидничке“ патроле старије жене, јер њих вису тако радо купили. Једва сам чекао кад ће патрола доврати да ми саопшти новости о томе како постојана ситуација.

— Не силази доле ево иду они мађарски перјаници и покупили су неке цагане, рече ми извидница.

— Шта наолако, одговорих јој, зар су почели и Чубуру

да евакуишу? Тешко нама.

— Пост ћутите! Ево их долазе у звлију.

На ову заглављену даску у оцаку која ми је била и столица и сто, стајао сам као каква стена, пола ме вестало срце поче да лупа као пацов удолату, ладан ме зној пробио.

— Пага тулот мађар! ноће перјаник да исијатује моју извидницу.

— Јук ја, српски говорим.

— Имате бомбе овде, и поче да претуря по соби и по сандуцима.

— Немамо.

— А комитације?

— Они су сви с војском.

— Тим се одмах изгубише.

За... у кују ја

Али кад су уш...

помислих: ја ој наздравља...

ако ова даска пукне под ногама па се стропштам доле: видећу оно грозно и страшно „Г“ — вешала — на Теразијама! Дале Бог те даска одржа највећу борбу и спасе

ситуацију! Узвикнуо сам: „Живела даска“ Мор да знаду ови наши трећепозици до сад смо ми шкартови одржавали морал у позадини а сад евакуисали смо се у оцаке и сламу, па било нас је и на тавану. Пре је важила лозинка кад се припуца фаћај подрумацију а сад: држи се та вавације и сламарице.

Пре смо били шкартови, бојали смо се војне дужности, а кад најбоше ови аустријски злотвори, колико смо пута уздахнули за српском војском и за бомбама што не одосмо и ми с њашом браћом па макар сви изгинули, него осталосмо овде да проводимо дане по оцацима и таванима и да тдажемо дозволу да можемо да се крећемо у

слобод...

нашој рођењој зет...

Пре смо се издржали на келнеру у кафани, не ваља ва послуга, не ваља нам су па или говеђина, а под Ау-

стријанцима су нам жене додавале на мотку леба или за сито привезана мотка па у њој мало варива, колико да се не заборави јести.

А како је тек било са бележењем мога дневника: ту је био прави чвор. Писало се како се могло и што се чуло од извидничке патроле. Мало ми је било лакше кад сам чуо да други леже у сламу на таван.

Имало нас је и таквих који се вису 10 дана скидали с тавана, него су лежали у сламу као прасићи. Али је слама и таван био наш најомиљенији стан.

Један Цига рече ми: „Море ја сам у ћубре моју децу затварао, а ја сам лежао у сламу, бачу, добро ми је било само што нисам могао да пушим!

Другом приликом продужи-

ду да и даље о томе...

разне карактеристичне цртеце.